

ANASANAT ATÖLYE ÖĞRENCİLERİNİN SANATSAL YARATIM SÜREÇLERİNE İLİŞKİN GÖRSEL GÜNLÜKLERİ¹

Mine BAŞYURT

Yüksek Lisans Öğrencisi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü. mbasyurttt@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8398-4353

Selma TAŞKESEN

Doç. Dr. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü. selma.taskesen@erzincan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9072-8411

Başyurt, Mine ve Taşkesen, Selma. "Anasanat Atölye Öğrencilerinin Sanatsal Yaratım Süreçlerine İlişkin Görsel Günlükleri". Sanat Eğitimi Dergisi, 11/2 (2023 Güz): s. 71–81. doi: 10.7816/sed-11-02-02

ÖZ

Bu araştırma resim-iş eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin anasanat atölye dersi sanatsal yaratım süreçlerinin takip edilmesi amacıyla oluşturulan görsel günlüklerin incelendiği nitel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 öğretim yılı bahar döneminde orta ölçekli bir üniversitenin eğitim fakültesi resim-iş eğitimi anabilim dalında 3. sınıfta öğrenim gören ve anasanat atölye dersi alan 6 (5 kadın, 1 erkek) gönüllü öğrencinin katılımı ile oluşturulmuştur. Araştırmanın çalışma grubu ölçüt (amaçlı) örneklem yolu ile seçilmiştir. Bu bağlamda özgün sanat ürünü çıkarabilmeleri için resim-iş eğitimi anabilim dalı 3. sınıf anasanat atölye dersi alan öğrenciler tercih edilmiştir. Araştırmanın verileri, pandemi döneminde online eğitime geçen atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım süreçlerinde oluşturdukları görsel günlükler, sürece ilişkin öğrenci görüşleri ve süreç sonunda ortaya çıkan stilizasyon çalışmalarına dayalı sanatsal ürünlerden elde edilmiştir. Sanatsal yaratım sürecinde elde edilen görsel günlüklerin çözümlenmesinde nitel veri analizi olan betimsel analizden faydalanılmıştır. Sanat temelli araştırmanın sonucunda öğrenciler sanatsal yaratım süreçleri boyunca düzenli olarak görsel günlük tutmuş ve haftalık olarak kampüs sistemine yüklemişlerdir. Süreç sonunda öğrenciler görsel günlük tutarak elde ettikleri özgün sanatsal çalışmalarının daha bilinçli ve sistemli ilerlediğini ayrıca görsel günlük tutmanın özgün, yaratıcı ürünler ortaya çıkarmalarında önemli bir yeri olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra, gelecekteki sanatsal yaratım süreçlerinde de görsel günlük tutmanın son derece yararlı bir araç olarak kalacağına vurgu yapmışlardır. Öğrenciler pandemi dönemi ile başlayan uzaktan eğitim süreçlerini verimli bir şekilde tamamlamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Sanat eğitimi, görsel günlük, sanatsal yaratıcılık

Makale Bilgisi:

Geliş: 12 Mayıs 2023

Düzeltilme: 13 Temmuz 2023

Kabul: 21 Eylül 2023

2023 sed. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

¹ Bu makalenin bir kısmı "16. International Congress of Educational Research-2023" adlı kongrede sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Sanat, insanlığın kendini ifade etmek için kullandığı evrensel bir dildir. Bu dil, tarih boyunca kültürleri bir araya getirmiş, farklı perspektifleri ve insanlığın ortak deneyimlerini yansıtmıştır. Sanat eğitimi, bireylere bu anlam yüklü dili anlama, yorumlama ve yaratma becerisi kazandırmaya onları yaratıcılığa, estetiğe ve derin düşünceye yönlendirir. *Sanat eğitimi, kişinin duygularını, düşüncelerini ve izlenimlerini anlatabilme yeteneklerini genişletirken, aynı zamanda yetenek ve yaratıcılığı estetik bir seviyeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim yöntemlerini tümünü ifade eder* (Küçüktepepınar, 2014:28). Bu bağlamda sanat eğitimi kapsamlı bir öğrenme sürecini temsil eder. Kıratlı (2005)'ya göre sanat eğitimi sürecinde öğrencilerin sanatsal denemeler ile kendi eserlerini ortaya çıkardıkları anasanat atölye derslerine sanat eğitiminde büyük sorumluluk düşmektedir. Sanat eğitimi bireyin oldukça kapsamlı ve çok yönlü yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır. Covid-19 pandemi döneminde geçilen uzaktan eğitim süreci ile uygulama tabanlı atölye derslerinin yürütülme süreci birey için oldukça önemlidir. Uygulama tabanlı anasanat atölye dersinin pandemi dönemi eğitim faaliyetlerini doğrudan etkilemiş ve beraberinden bazı kaygıları da getirmiştir. *Sanatsal çalışmalarda aranan özgünlük kavramı yaratıcılık ile ilişkilidir böylece daha önce var olmayan ürünü oluşturmak temel alınır* (Başyurt ve Taşkesen, 2022). Sanat eğitimi, bireylere yaratıcılıklarını keşfetme ve ifade etme yeteneği kazandırır. Taşkesen ve Uzuner Yurt (2018) sanatın ve sanatçının beslendiği temel kaynağın yaratıcılık unsuru olduğunu yaratıcılığın bireyin sahip olduğu en önemli özelliklerden biri olduğunu ifade etmişlerdir. Sanatçılar, sanatsal yaratım sürecini hem bireysel bir ifade biçimi olarak hem de kendileriyle çevreleri arasında bir köprü olarak kullanılabilir. Laçınbay (2020) sanatsal yaratım sürecini, kişi zevkle ilgili düşüncelerini bir sanat eserine dönüştürülebilir veya elde edilen sanat eserinden keyif alabilir bu durum, kişinin üretkenliğinin sürdürülmesine teşvik eder ve yeni yaratımlar ortaya koymaya iter şeklinde ifade etmiştir. Bu bağlamda sanatsal yaratım süreci, sanatçının iç dünyasını anlamlandırma, duygusal deneyimleri işleme ve dünyaya dair yeni bakış açıları geliştirme fırsatı sunar. Sanatsal yaratım sürecinde kullanılan eskiz defteri kullanımı sanatçının özel ya da sıradan aktarımlarını içerisinde barındıran görsel günlük görevini alır. *Görsel günlükler kişinin kendi el yazısının ve çizimlerinin bulunduğu ve daha çok araştırma ve gözlemlere dayalı olan bu defterler, sanatçıların ortaya koydukları yapıtlarının bir nevi provası ve notlarını tuttuğu defterlerdir.* (Küpeli ve Yılmaz, 2021:4). Eskiz defteri ile görsel günlük işlevsel yönden birbirlerine benzerlik göstermektedir. Sanatçının görsel günlüklerini klasik günlüklerden farklı kılan özellik yazı ve çizimin birlikte kullanılmasıdır. Görsel günlükler sanatçıların duygusal durumlarını, bilgilerini, günlük deneyimlerini ve içsel dünyalarını hem kelimelerle hem de görsel olarak ifade etme imkanı sunar.

Bu araştırma resim-iş eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin anasanat atölye dersi sanatsal yaratım süreçlerinin takip edilmesi amacıyla oluşturulan görsel günlüklerin incelendiği bir çalışmadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır.

Anasanat atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecine ilişkin görsel günlükleri nasıldır?

Anasanat atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecine ilişkin ürünleri nasıldır?

Anasanat atölye öğrencilerinin sürece ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma resim-iş eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin pandemi dönemi ile başlayan online eğitim anasanat atölye dersi sanatsal yaratım süreçlerinin takip edilmesi amacıyla oluşturulan görsel günlüklerin incelendiği bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile desenlenmiştir. *Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir* (Karataş, 2017:71) Creswell (2007)'e göre durum çalışması; araştırmacının zaman içerisinde sınırlandırılan bir veya birden fazla durumu çoklu kaynaklar içeren veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görselleştirmeler, dokümanlar, raporlar) kullanılarak derinlemesine incelediği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 öğretim yılı bahar döneminde orta ölçekli bir üniversitenin resim-iş eğitimi anabilim dalında 3. sınıfta öğrenim gören ve anasanat atölye dersi alan 6 (5 kadın, 1 erkek) gönüllü öğrencinin katılımı ile oluşturulmuştur. Araştırmanın çalışma grubu ölçüt (amaçlı) örneklem yolu ile seçilmiştir. *Amaçlı örnekleme de araştırmacı kimlerin seçileceği konusunda kendi yargısını kullanır ve araştırmanın amacına en uygun olanları*

örnekleme alır (Balcı, 2010). Çalışma grubunun seçiminde özgün sanat ürünü çıkarabilmeleri için alt öğrenmeleri tamamlayan resim-iş eğitimi anabilim dalı 3. Sınıf anasanat atölye dersi alan öğrenciler tercih edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, pandemi döneminde online eğitime geçen atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım süreçlerinde oluşturdukları görsel günlükler, sürece ilişkin öğrenci görüşleri ve süreç sonunda ortaya çıkan stilizasyon çalışmalarına dayalı sanatsal ürünlerden elde edilmiştir. Sanatçı günlükleri Küpeli ve Yılmaz (2021)'e göre kişinin kendi el yazısının ve çizimlerinin bulunduğu ve daha çok araştırma ve gözlemlere dayalı olan bu defterler, sanatçıların ortaya koydukları yapıtlarının bir nevi provası ve notlarını tuttuğu defterlerdir.

Veri Analizi

Bu araştırmaya ilişkin verilerin çözümlenmesinde nitel veri analizi olan betimsel analizden faydalanılmıştır. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Çalışma grubunda yer alan bireylerin görüşleri doğrudan alıntılar ile çalışmaya yansıtılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla araştırmacılar tarafından analiz edilen veriler belirli bir zaman aralığından sonra tekrar analiz edilmiştir. İlk ve son analiz karşılaştırılarak zaman farkı ile oluşan farklılıklar üzerinde durularak fikir birliği sağlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Resim-iş eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin anasanat atölye dersi sanatsal yaratım süreçlerinin takip edilmesi amacıyla oluşturulan görsel günlüklerin incelendiği bu araştırmada aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Anasanat atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecine ilişkin görsel günlükleri nasıldır?

Anasanat atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecine ilişkin görsel günlükleri betimsel analiz kullanılarak analiz edilmiştir. Buna göre aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 1. Sanatsal Yaratım Sürecine İlişkin Görsel Günlükler

Tema	Alt Tema	Öğrenci Sayısı
Sanatsal Yaratım Süreci	Kurgu Yapma	6
	Planlama	6
	Kompozisyon Belirleme	6
	Renk Seçimi	6
	Tasarım Süreci	6
	Yorumlama	6
	Görüş-Fikir Alma	6
	Süreci Tamamlama	6

Tablo 1'e göre anasanat atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecine ilişkin görsel günlüklerinde sanatsal yaratım süreci teması üzerinden 8 alt temaya ulaşılmıştır. Atölye öğrencilerinin tümü sanatsal yaratım sürecine kurgu yaparak başlamış, süreci nasıl yürüteceğine dair plan yapmış ve bu doğrultuda kompozisyonunu belirlemiştir. Atölye öğrencilerinin tümü tasarım sürecine, renk seçimine sanatsal yaratım süreçlerinde oldukça detaylı yer vermişlerdir. Atölye öğrencileri sanatsal yaratım süreci boyunca yorumlar ile görüş ve fikirlere yer vererek sanatsal yaratım süreçlerini tamamlamışlardır.

Atölye öğrencilerinin ayrıntılı cevapları şu şekildedir:

(AÖ1) "Özgün çalışmama başlamadan önce ince belli vazo ve içindeki pembe çiçeklerin duruşu, daha sonrasında kaç adet limon eklemem gerektiği ve mısır püskülünün duruşunu düşündüm elma ekleyerek nasıl durabileceğini kurguladım estetik durmadığına karar verdim düşündüğümde en son ne yapmak istediğime karar verdim. Yani stilize edeceğim görsel aklımda belirlendi".

(AÖ2) "Resimdeki parçalamaları daha çok nesnenin yönüne doğru yaparak üç boyut etkisini tamamen kaybetmemesini planladım."

(AÖ3) “*Odak noktası olan ortadaki vazonun rengini diğer alanlara göre soğuk seçerek resmi rahatlattım. Yine sıcak tonların yoğunluğundan kurtulması adına greyfurt un iç kısmını morun 6 tonu ile renklendirip dış kısmını ise kavuniçi rengi ile koyudan açığa doğru gelen tonlarda parçalı yerleri boyadm.*”

(AÖ4) *Çalışma süreci boyunca arkadaşlarım, atölye hocam yorumlarını eksiğiyle fazlasıyla söyleyip fikirlerini benimle paylaştılar.*

Anasanat atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecine ilişkin görsel günlüklerinde özgün sanat ürünlerini önce kurguladıkları, planlamalar yaparak tasarım sürecini oluşturdukları ve renk seçimine önem verdikleri görülmüştür. Sanatsal yaratım süreci boyunca öğrencilerin yorumlara, görüş ve düşüncelere ihtiyaç duydukları dönütlere önem verdikleri görülmüştür. sanatsal yaratım süreci sonunda atölye öğrencileri özgün ürünler ortaya koyarak süreci tamamlamışlardır.

Anasanat atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecine ilişkin ürünleri nasıldır?

Anasanat atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecine ilişkin ürünleri şu şekildedir.

AÖ1 sürece ilişkin ürünü

Sanatsal yaratım sürecine eskiz yaparak başlayan öğrenci AÖ1 kurgu yaparak oluşturduğu kompozisyonda kullandığı objeleri geometrik formlara dönüştürerek betimlemeyi tercih etmiştir. Sanatsal yaratım süreci boyunca görsel günlüğünde arka plan ve objeler için renk çalışmaları yapan AÖ1 sanatsal yaratım süreci sonunda görsel günlüğünde bir çok renk ve kurgu denemesi görülmüştür.

AÖ1'in süreci şu şekildedir:

“Stilize çalışmam da önce ince belli vazo ve içindeki pembe çiçeklerden başladım daha sonrasında limonla devam ettim ama görsellerde olduğu gibi tek bir limon yerine tasarım ilkelerinden dengeyi sağlamak için limonları fazla yapmam gerektiğini düşündüm eskizde de görüldüğü üzere üçe yükselttim limonları kompozisyonun hala az olduğunu düşünerek arka planda mısır ve püskülünü atmam istedim aklıma mısır ve püskülü ilk başta gelmedi tabiki natüromort tarzını çiçeklerle harmanlamak istedim ama muz ve elma eklemek istediğimde olmadı mısırın püskül ve yapraklarının daha estetik biçimde yansıtmak istedim. Bu şekilde ne yapmak istediğime karar verdim. Renkleri belirlemeye başladım Limon ve yapraklarıyla daha hareketli hal aldığını düşündüğüm için limonlarda farklı farklı tonları yani sarının her tonunu kullanarak yapmaya çalıştım. Limonun yapraklarını eklemek gibi düşüncem yoktu boş ve saydam kalacağını düşündüm yapraklarımda temel tasarımda az çok nasıl bölünüp renklendirileceğini bildiğim için o şekilde bölerek stilize ettim. Arka planda mavi, mor, kahvenin en açık tonu, gri ve tonu açıkçası en açık renkleri kullanmak istedim pastel tonlarının en açık renklerini kafamda belli şematize ederek yaptım. Arka planda eşit ve dağınık şekillere eş parçalara bölerek hızlıca kafamda belirttim. Ve çalışmamı tamamladığımda yaratım süreci boyunca yaptığım kompozisyon ve renk denemeleri oldukça güzel sonuçlanmıştı.”

Sanatsal yaratım süreci boyunca AÖ1 görsel günlüğünde yer verdiği tüm çalışmalarının güzel sonuçlandığını söyledi.

AÖ2 sürece ilişkin ürünü

Sanatsal yaratım sürecine objelerin formunu dikkate alarak başlayan AÖ2 birden fazla eskiz yapmıştır. Tablosuna geçirdiği eskizi üzerinden kompozisyonunda dengeyi sağlamayı amaçlamış ve sadeleştirme yapmıştır. Sanatsal yaratım süreci boyunca görsel günlüğünde oluşturduğu kompozisyonun tüm detaylarını detaylı bir dille anlatan AÖ2 ortaya çıkardığı sanatsal ürününden memnun olduğunu ifade etmiştir.

AÖ2'in süreci şu şekildedir:

"Çalışmamı stilize ederken şekillerin bozulmamasına çok özen gösterdim. Öncelikle laleleri üç dört parçaya yapraklarının şekillerine göre stilize ettim ve sarı olduğu için sarı ve açık turuncu tonlarını kullanarak boyadım. İlk yaptığım eskiz de tablom çok küçüktü ve tablodaki yaptığım resim önden görünüm olduğu için sağ taraftaki boşluğu iyi kapatamamıştı. O yüzden tabloyu büyütürken sağ tarafa bakan soyut bir kadın resmi seçtim. Resim biraz basık ve kalabalık görüldüğü için biraz yukarı doğru biraz da aşağı doğru uzatarak ve tabloyu da büyütürken biraz daha sakin görünmesini sağladım. Arka planı da turuncuyla zıt renk olduğu için mavi renge boyadım. Zemin çizgisi çok aşağıdadır 3 cm kadar yukarı olarak morumsu bir gri rengine boyadım. Resmim yeterince hareketli olduğu için arka planı ve zemini bölme gereği duymadım. Sonuç olarak çok güzel bir çalışma ortaya çıkardığımı düşünüyorum yaparken çok keyif aldım ve ileride de bu tarz çalışmalar yapmayı düşünüyorum."

Sanatsal yaratım süreci boyunca AÖ2 görsel günlüğünde yer verdiği tüm eskizleri sadeleştirerek sanatsal ürün ortaya çıkardığını belirtmiştir.

AÖ3 sürece ilişkin ürünü

Sanatsal yaratım sürecine belirlediği objelerin orijinaline bağlı kalarak form ve renklerine önem verdiğini belirten AÖ3 kompozisyon kurarken mantıklı bir şekilde yol izlediğini ifade etmiştir. Sanatsal yaratım süreci boyunca hazırladığı eskizlerinde ekleme ve çıkarmalar yaparak hazırladığı sanatsal ürününü eskizlerinden farklı olduğunu belirtmiştir.

AÖ3'in süreci şu şekildedir:

"Çalışmamı stilize etmeden önce resimdeki nesnelerin objelerin kabataslak eskizini çizdim daha sonra mantıklı bir şekilde formlarını kaybetmeden bölmeye çalıştım. Sadeleştirme işlemi yaparken orijinalden bağımsız hareket etmedim. Yuvarlak objelerde daha çok dairesel çizgiler kullandım şişe ve doğrama tahtasını ise dikey ve yatay çizgilerle bölmeye çalıştım. Renklendirme işlemi yaparken yine orijinale bağlı kalarak ışık ve gölge dahilinde boyadım. Stilize ettikten sonraki aşamada resmin arka planına yatay ve dikey çizgilerle çok göze çarpmayan daha sade göze hoş görünen bir arka plan olmamasına dikkat ettim. Çalışmanın sonuna doğru ilerlerken göze çirkin gelen kısımları tekrar tekrar değiştirip olması gereken hale getirmeye özen gösterdim. Burada yer yer aynı renkleri kullandım. Son olarak zeminde ise maviyi kullandım. Çünkü ağırlık olarak sadece nesnelerin ön planda olmasını istedim."

Sanatsal yaratım süreci boyunca AÖ3 görsel günlüğünde yer verdiği eskizlerindeki detaylara süreç sonunda yer vermediğini ifade etmiştir.

AÖ4 sürece ilişkin ürünü

Sanatsal yaratım sürecine kompozisyonunu kendisi kurarak başlayan AÖ4 obje renklerini belirlerken renklerin kontrast olmasına önem vermiştir.

AÖ4'in süreci şu şekildedir:

"Resimdeki parçalamaları daha çok nesnenin yönüne doğru yaparak üç boyut etkisini tamamen kaybetmemesini amaçladım. Yine bu doğrultuda parçalamalardaki renk tonlarını koyudan açığa doğru boyadım. Odak noktası olan ortadaki vazunun rengini diğer alanlara göre soğuk seçerek resmi rahatlattım. Yine sıcak tonların yoğunluğundan kurtulması adına greyfurtun iç kısmını morun 6 tonu ile renklendirip dış kısmını ise kavuniçi rengi ile koyudan açığa doğru gelen tonlarda parçalı yerleri boyadım. Greyfurtun iç kısmını sarı renge boyayarak mor ile zıt armoniyi sağladım. Yine Lalelerin sarı rengi ile yeşil yaprakların zıt armoni oluşturması için kompozisyonu derledim ve aynı doğrultuda yeşili desteklemesi için sarı bir kupa yerleştirdim. Ön plandaki düzenli ve temiz kompozisyona zıt olarak hareketli bir arka plan seçtim. Aynı zamanda ön plandaki parçalanmış yoruma karşı destekleyici bir işlev görmektedir. arka plandaki gri rengi seçmemdeki amaç resmin genelini tamamlaması içindir. Resimdeki her bir elemanı Real görünüşün dışına taşımak adına yer yer kalın yer yer ince kontur çizgilerle netlik sağladım. Kompozisyona hareket katması için greyfurt kabuğunu resmin sağ tarafına kıvrak bir biçimde yerleştirdim fakat bölmeler bakımından tekrara düşmemesi için kabuğun parçalamalarını üçgen biçimlerle oluşturdum. Işık – gölgeyi sadece vazo ,kupa ve greyfurtta kullanarak resmi tamamen soyutlamamayı amaçladım. Genel hatları ile birbirini tekrarlamayan farklı biçimdeki nesneleri bir araya getirip ve bu nesnelerin de birbiri ile uyum içinde olan renklerini kullanarak bir kompozisyon oluşturmaya çalıştım."

Sanatsal yaratım sürecine kompozisyonunu kendisi kurduğu için daha az eskiz yaptığı görülen AÖ4 görsel günlüğünde çoğunlukla objelerin renk bilgisine değinmiştir.

AÖ5 sürece ilişkin ürünü

Sanatsal yaratım sürecine başlarken uzaktan eğitim dolayısıyla kaygılandığını ifade eden AÖ5 çalışması için bir çok eskiz hazırlamıştır.

AÖ5'in süreci şu şekildedir:

"Atölye hocamız çalışmamızdan bahsedince açıkçası birazcık endişeliydim. Çalışmalara başladıktan sonra bu endişe az da olsa geçmişti. Gördüğünüz çalışma benim ilk çalışmam. Çalışmamda ilk başta temel tasarımı ele alarak düşündüm ve ortaya böyle bir çalışma çıktı. Tabii tam bitirmeden yanlış olduğunu anladım ve eskizi yarım bırakıp bir başa eskize başladım. Hocamın yardımı ile diğer eskizlerden tamamen bağımsız yeni bir eskiz yaptım ve renklendirdim. Bu seferde renk konusunda karmaşa yaşadım. Renk seçim konusunda çok tereddütlü idim ama Atölye hocam bana çok yardımcı oldu ve renk konusundaki değerli bilgilerini benimle paylaşarak bana renk konusunu öğretti. Eskizi boyadım bitirdim fakat yine bir yerde renk uyumsuzluğu oldu ve saati yeşil boyamaya karar verdim. Çalışma süreci boyunca gerek arkadaşlarım olsun gerek atölye hocam olsun yorumlarını esirgmeden ekşiğiyle fazlasıyla söyleyip bana destek olduklar."

Sanatsal yaratım sürecine endişeli başlayan AÖ5 sürecin oldukça öğretici ve verimli geçtiğini ve sanatsal ürününden memnun kaldığını ifade etmiştir.

AÖ6 sürece ilişkin ürünü

Sanatsal yaratım sürecinde kompozisyonunu oluşturan AÖ6 tüm temel tasarım bilgilerini kullandığına değinmiştir. Sanatsal yaratım sürecine ilişkin görsel günlüğünde renkleri kullanma sebeplerine ve kompozisyonunda yaptığı tüm düzeltme, düzenleme detaylarına ayrı ayrı detaylı yer vermiştir.

AÖ6'in süreci şu şekildedir:

"Bahar Döneminin final Stilizasyon çalışması yaparken kendim doğru objeyi seçmeyi objeleri ışık gölge ve yapısına göre stilize etmeyi öğrendim. Objelere uygun rengi vermeyi nasıl yapılacağı hakkında bana çok fazla şey kattı.1.Düzeltilme: İlk bitirmiş olduğum çalışmada: İlk yaptığım eskizde Mavi kısmı yatay düz çizgi olarak yapmıştım. Objelerin altında olan mor bez sanki objelerin önünde duruyormuş gibi hissiyatı vardı. Bardaktaki renk tonu değiştirmem gerekti. Düzeltilmiş Hali: Mavi kısmı yukarıda Aşağıya doğru yamuk çizgiler kullanarak düzelttim. Mor bezi objelerin hem altına gelecek şekilde ve biraz mor bezi büyütürük düzelttim. Bardaktaki orta ve açık rengi arkadaki perdenin renginden kullandım.2.Düzeltilme: Düzeltip Bir Sonraki Bitirmiş Çalışmamda: Stilizasyon çalışmamda perde kısımlarına kıvrımlarını belirtmem gerekti Çiçeklerin içine sarılık eklemem gerekti.Düzeltilmiş Hali: Perde kısımlarına kıvrımlarına göre ton girdim.Çiçeklerin içine sarılık ekledim.3.Düzeltilme: Düzeltip Son Olarak Bitmiş Çalışmam: Diğer objelerde de olduğu gibi gride biraz ışık kullanmam gerekti. Arkadaki sarı ve turuncu perdede kıvrımların olduğu gibi mavi kismada eklemem gerekti. Turuncuda bir kıvrım daha eklemem gerekti."

AÖ6 sanatsal yaratım sürecine ilişkin görsel günlüğünde çalışmasına dair tüm düzenlemelere detaylı bir biçimde yer vermiştir. AÖ6 sürecinin oldukça verimli ve öğretici geçtiği görülmüştür.

Anasanat atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecine ilişkin ürünlerini tamamladıkları görülmüştür.

Anasanat atölye öğrencilerinin sürece ilişkin görüşleri nelerdir?

Anasanat atölye öğrencilerinin sürece ilişkin görüşleri betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiş ve bulgulara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 2. Anasanat Atölye Öğrencilerinin Sürece İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Öğrenci Sayısı
Sürece İlişkin Görüşler	Güzel	1
	Başarılı	1
	Eğitici-Öğretici	2
	Keyifli	3
	Zor Ama Güzel	1
	Zor Ama Keyifli	1

Tablo 2 incelendiğinde anasanat atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecine ilişkin görüşleri görülmektedir. Öğrencilerin 1'si süreci güzel bulurken, 1'i sürecin başarılı olduğunu söylemiştir. Sürecin eğitici/öğretici olduğunu belirten 2 öğrenci bulunmaktadır. Süreci keyifli bulduğunu ifade eden 1 öğrenci vardır. Sürecin zor ama güzel olduğunu ve zor ama keyifli olduğunu ifade eden 1'er öğrenci bulunmaktadır.

Atölye öğrencilerinin ayrıntılı cevapları şu şekildedir:

(AÖ1) "İlk başta ne yapacağımızı hiç anlamamıştım ama sonrasında ne yapacağımız konusunda fikir elde ettik ve yolumuza öyle devam ettik bu zor ama güzeldi. Kendi başımıza sanatçı olma yolunda ilerlediğimiz özgün tasarım oldu."

(AÖ2) "Sonuç olarak çok güzel bir çalışma ortaya çıkardığımı düşünüyorum yaparken çok keyif aldım ve ileride de bu tarz çalışmalar yapmayı düşünüyorum."

(AÖ4) "Çalışmanın sonuna geldiğimde bir çalışmayı stilize ederken nelere dikkat etmem gerektiğini, nesnelerin formlarını çok fazla bozmayarak bölme işlemi ve bütünlüğe dikkat ederek istediğimiz çalışmayı stilize edebileceğimizi öğrendim"

(AÖ6) "Yapmış olduğumuz stilizasyon çalışması eğlenceli geçti. Uzaktan Eğitimden dolayı zor yanı da vardı. Ama lakin yeniden bir şey tasarlamak üretmek benim için gayet güzel bir çalışma oldu. Severe yapım çalışmamı."

Anasanat atölye öğrencilerinin sürece ilişkin görüşleri güzel, başarılı, eğitici/öğretici, keyifli, zor ama güzel ve zor ama keyifli buldukları şeklindedir. Başlangıçta süreci nasıl geçirecekleri konusunda tereddüt eden öğrenciler süreç sonunda sürecin olumlu ve teşvik edici olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler süreç sonunda ortaya çıkardıkları ürünlerden memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Tartışma ve Sonuç

Öğrencilerin sanatsal yaratım sürecine ilişkin görsel günlüklerinde özgün sanat ürünlerini önce kurguladıkları, planlamalar yaparak tasarım sürecini oluşturdukları ve renk seçimine önem verdikleri görülmüştür. Sanatsal yaratım süreci boyunca öğrencilerin yorumlara, görüş ve düşüncelere ihtiyaç duydukları dönütlere önem verdikleri görülmüştür. Sanatsal yaratım süreci ile ilgili benzer araştırmalardan Gökçe (2015) Sanatsal Yaratma Sürecinde Estetik Kaygının İşlevi adlı tez çalışmasında sanatsal yaratma sürecinin yaratma dürtüsü ile başlayan görme, algılama, bağlantıları birleştirme ve bunları sorgulama gibi süreçleri kapsayan düşünsel ve eylemsel bir süreç olduğunu ve sanatsal yaratma süreci sanatçının amacına yönelik sorgulamalar yaptığı yoğunlaşma evresidir şeklinde ifade etmiştir. Başyurt ve Taşkesen (2022) Görsel Kültür İmgelerinin Temel Tasarım Dersi Sanatsal Yaratım Süreçlerine Yansımaları isimli kitap bölümünde atölye öğrencilerinin sanatsal ürünlerini kurgularken genellikle kurguladıkları kompozisyonu belirledikleri konuya ve konuya uygun seçtikleri imgelere duygular hissettikleri bulgulanmıştır. Bir diğer araştırmacı Ötgün (2008) sanat yapıtına yaklaşım biçimlerini ele aldığı çalışmasında yaratım sürecinin zorluğundan ve kavramın biçime dönüşme sürecinin vazgeçilmez olduğundan bahsetmiştir. Mevcut çalışmalar da sanatsal yaratım sürecine ilişkin görüşlerin çalışmamızı destekler nitelikte olduğu yer almaktadır.

Anasanat atölye öğrencileri sanatsal yaratım sürecine ilişkin özgün ürünler ortaya koyarak süreci tamamlamışlardır. Öğrenciler görsel günlüklerinde ortaya çıkaracakları sanatsal ürünün bütün detaylarına yer vermişlerdir. Çalışmasında benzer bulgulara yer veren Markoç (2019) İçerik, şekillendirme ve sunum konusundaki detayların, üretme eyleminin sağladığı sürecin görülmesine olanak tanırken, çalışmaların izlenmesinin de bir süreç gerektirdiğini ürünün genel olarak detaylı bir bakışını amaçladığını vurgulamıştır. Aksu ve Taşkesen (2022) Öğrencilerin sanatsal ürünler ortaya çıkarırken cesaretli adımlar attıkları, özgün ve yaratıcı oldukları görülse de, biçim ve konuya geldiğinde özgün ama daha dikkatli adımlar attıkları bulgusuna ulaşmışlardır. Bir diğer araştırmacılar Kandemir ve Yılmaz (2021) sanatsal yaratım sürecinde kullanılan eskiz defterleri ile ilgili sürecin başlangıcında eskizlerin genel ve belirsizliğinden ancak bu belirsizliğin olumlu sonuçlar doğurduğundan bahsetmiştir. Aynı zamanda Sürecin ilk aşamalarında genellikle eskizler oldukça hızlı üretilirler ve çoğunlukla yalnızca üreten, yani tasarımcı için anlamlıdır. Eskizlerin bu soyut belirsizliği hayal gücünün çalışmasına olanak verir. Bu belirsizlik tasarımcının erkenden kesin kararlar vermeden fikir geliştirmesine yeni olasılıklar görmesine olanak sağlamaktadır şeklinde ifade etmişlerdir.

Anasanat atölye öğrencilerinin sürece ilişkin görüşlerine bakıldığında sürecin güzel, başarılı, eğitici/öğretici, keyifli, zor ama güzel ve zor ama keyifli buldukları şeklindedir. Başlangıçta süreci nasıl geçirecekleri konusunda tereddüt eden öğrenciler süreç sonunda sürecin olumlu ve teşvik edici olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler süreç sonunda ortaya çıkardıkları ürünlerden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Sanatsal yaratım sürecine ilişkin öğrenci görüşleri ile ilgili Ötkün (2008) sanat yapıtına yaklaşım biçimleri adlı makalesinde yaratım sürecinin zor olduğundan ve sanatçı kavramı biçime dönüştürdüğü süreci yaşamaktan vazgeçmeyeceğinden bahsetmiştir. Tekin Bender (2006)'in resim-iş eğitimi Öğrencilerinde Duygusal Zeka ve Yaratıcılık İlişkileri adlı tez çalışmasında Sanatsal yaratma sürecini "sancılı" diye nitelendirmiştir. Çok kolay ve rahatlatıcı bir etkinlik olmadığından ve bu sürecin sancısının, duygunun olumsuzluğundan kaynaklandığından, yaratım sürecine hoş duygular ile başlanırsa yaratım anının yarattığı gerilim ve odaklanmadan kaynaklı bir sancıdır şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca Güneş (2018)'in Sanat Eğitimi Yetiştirmede Alternatif Bir Yöntem: Resim Atölye Dersinde A/R/Togradi adlı tez çalışmasında da görüldüğü gibi atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım süreçlerinde kararsız ve çekimser başladığı sürecin sorgulamalar ile devam ederken anlam kazandığını ifade etmiştir.

Anasanat atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecine ilişkin görsel günlüklerinde özgün sanat ürünlerini önce kurguladıkları, planlamalar yaparak tasarım sürecini oluşturdukları ve renk seçimine önem verdikleri görülmüştür. Sanatsal yaratım süreci boyunca öğrencilerin yorumlara, görüş ve düşüncelere ihtiyaç duydukları dönütlere önem verdikleri görülmüştür. Sanatsal yaratım süreci sonunda atölye öğrencileri özgün ürünler ortaya koyarak süreci tamamlamışlardır. Anasanat atölye öğrencilerinin sürece ilişkin görüşleri güzel, başarılı, eğitici/öğretici, keyifli, zor ama güzel ve zor ama keyifli buldukları şeklindedir. Başlangıçta süreci nasıl geçirecekleri konusunda tereddüt eden öğrenciler süreç sonunda sürecin olumlu ve teşvik edici olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler süreç sonunda ortaya çıkardıkları ürünlerden memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Alan yazındaki ilgili araştırmalar (Aksu ve Taşkesen, 2022; Başyurt ve Taşkesen, 2022; Gökçe, 2015; Güneş, 2018; Kandemir ve Yılmaz, 2021; Markoç, 2019; Ötgün, 2008; Tekin Bender, 2006) ile de karşılaştırıldığında bu çalışmanın bulgularında, atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım sürecinde kullandıkları görsel günlüklerin sanatsal ürünlerinin ve sürece ilişkin görüşlerinin örtüştüğü görülmüştür.

Kaynaklar

- Aksu, M. Ve Taşkesen, S. (2022). Ortaokul Öğrencilerinin Pedagojik Sanat Eleştirisi Algı Düzeylerinin Ve Sanat Eleştirisi Etkinliklerinin Sanatsal Çalışmalarına Yansımaları . *Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi* , Cilt.5, No.5, 126-160.
- Balcı, A. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik Ve İlkeler (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Başyurt, M. Ve Taşkesen, S. (2022). Görsel Kültür İmgelerinin Temel Tasarım Dersi Sanatsal Yaratım Süreçlerine Yansımaları. *Eğitim Bilimlerinde Uluslararası Araştırmalar – II* S.489-510 , İzmir. Serüven Yayınevi
- Başyurt, M.Ve Taşkesen, S. (2022). Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Özgün Atölye Çalışma Süreçleri Üzerine: A/R/Tografik Sorgulama. *Sed - Sanat Eğitimi Dergisi* , Cilt.10, Sa.1, 95-106.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches* (2. Baskı). USA: SAGE Publications.
- Gökçe, S. (2015). Sanatsal Yaratma Sürecinde Estetik Kaygının İşlevi. (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Güneş, N. (2018). Sanat Eğitimi Yetiştirmede Alternatif Bir Yöntem: Resim Atölye Dersinde A/R/Tografi. (Yayımlanmış Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kandemir, Ö. Ve Yılmaz, A. (2021). Tasarımda Görsel Düşünme Ve Eskiz. AART Uluslararası Anadolu Sanat Sempozyumu, Eskişehir.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal Bilim Araştırmalarında Paradigma Değişimi: Nitel Yaklaşımın Yükselişi . *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* , 1 (1), 68-86
- Kıratlı, A. D. (2005). Anadolu Üniversitesi Sanatta Yeterlilik Tezi.
- Küçüktepepınar, C. (2014). Sanat Eğitimi Ve Uluslararası Uygulamalar. *Erciyes Üniversitesi Enstitüsü Dergisi*, 0(2).
- Küpeli, A.E. Ve Yılmaz, M. (2021) Güncel Sanat Pratikleri İçerisinde Sanatçı Günlükleri Ve Bir Uygulama Örneği. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 2-12
- Laçınbay, K. (2020). Estetik Algılama Ve Sanatsal Yaralanma Sürecinde Sanat Motivasyonunun Önemi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 40(2), 775-795.
- Morkoç, M. (2019). *Sanat Deneyiminde Eser Aracılığıyla Sanatçı-İzleyici Yapılanışı: Mekansal Eskizler*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik Ana Sanat Dalı.
- Ötügen, C. (2008a). Sanat Yapıtına Yaklaşım Biçimleri. *Gazi Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Dergisi*, 2, 159-178.
- Taşkesen, S. Ve Uzuner Yurt, S. (2018). Ortaokulun Çizgisel Gelişimleri Ve Yaratıcı Yazma Becerileri Arasındaki İlişkili Bir Araştırma. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 13(26), 433-446.
- Tekin Bender, M. (2006). *Resim-İş Eğitimi Öğrencilerinde Duyusal Zeka Ve Yaratıcılık İlişkileri*. (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Programı.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları

VISUAL DIARIES ON THE ARTISTIC CREATION PROCESSES OF MAIN ART WORKSHOP STUDENTS

Abstract

This research is a qualitative study that examines the visual diaries created to track the artistic creation processes of students in the Department of Art Education, specifically those participating in the main art studio course. The study group consisted of 6 voluntary students (5 female, 1 male) enrolled in the third year of the Department of Art Education at a medium-sized university during the spring semester of the 2020-2021 academic year. The participants were selected through purposive sampling, focusing on students taking the main art studio course to produce original art pieces. The data for the research were obtained from visual journals created by the students during the online art studio sessions in the pandemic period, student opinions about the artistic creation process, and the final artistic products that emerged from the process. Descriptive analysis, a qualitative data analysis method, was employed to analyze the visual diaries produced during the artistic creation process. The findings of the art-based research reveal that students consistently maintained visual diaries throughout their artistic creation processes, uploading them weekly to the campus system. At the end of the process, students expressed that keeping visual journals contributed to a more conscious and systematic progression of their original artistic works. They emphasized the importance of visual diaries in generating unique and creative products. Furthermore, they underscored the continued relevance of visual diaries as a valuable tool in their future artistic creation processes. Despite the challenges posed by the transition to remote learning during the pandemic, the students successfully completed their artistic creation processes efficiently.

Keywords: Art Education, visual diary, artistic creation